

БЕЗДОМНІСТЬ ЯК СОЦІАЛЬНИЙ ВИМІР СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА**О.О. Піменова**

Луцький національний технічний університет, socio.lntu@ukr.net

Сьогодні ми живемо у суспільстві, яке характеризується високим рівнем розвитку технологій та значними досягненнями у науці, освіті, економіці, медицині. Сучасна людина має змогу щоденно використовувати безліч високотехнологічних інструментів для створення комфортних умов своєї життєдіяльності, для розвитку особистісно - індивідуальних якостей, професійних та громадянських компетентностей. Можна стверджувати, що сучасний світ - це світ можливостей для самореалізації кожної людини. У той же час ми можемо спостерігати за явищем, яке аж ніяк не повинне існувати за таких умов, а саме - бездомні люди. Як соціальне явище бездомність це - пряме заперечення прав людини на житло, гідні умови життя, безпеку та недоторканність. Переживання бездомності означає відсутність стабільного та безпечного житла, а також відсутність засобів та можливостей для його отримання.

Саме у такому контексті особливо гостро постає ряд питань соціально-гуманітарного, а надто гуманістичного характеру, зокрема: чому ми сьогодні бачимо людей, які живуть на вулиці? Які причини змушують людей жити на вулиці? Хто є основним агентом у процесі реінтеграції громадян без певного місця проживання?

Пошук відповідей на всі ці питання, пов'язаний із необхідністю встановлення пріоритетів у прийнятті рішень на рівні держави для проведення усіх можливих заходів по попередженню або ж і повної ліквідації такого явища як бездомність людей. Усе це надзвичайно **актуалізує** як у теоретичному, так і в практичному сенсі завдання наукового аналізу проблеми бездомності як складного виклику сучасного суспільства.

Дослідженням проблеми бездомності займалися такі вчені як Л.С. Алексєєва, О.С. Балабанова, І.Б. Балдаєва, О.М. Балакірева, О.В. Безпалько, А.П. Верховодько, Н.В. Гордієнко, Л.П. Гурковська, Т.В. Журавель, А.Г. Зінченко, О.Б. Іванкова - Стецюк, Н.В. Кабаченко, Л.О. Кожура, О.О. Ко-

лосова, Е.М. Лібанова, Т.О. Логвиненко, Т.Г. Малишева, Ю.І. Олифіренко, П.Д. Павленок, Н.М. Платонова, С.О. Сидоренко, Л.С. Соловій, І.М. Хабаєва.

Можна стверджувати, що бездомність - це комплексна складна соціальна проблема, яка іманентно властива як суспільствам, що знаходяться як на складному етапі розвитку, так і розвиненим державам в цілому. І як би жорстоко це не звучало, але ми практично звикли до того, що щодня можна зустріти людей, які живуть на вулиці. Які ж соціальні передумови появи та поширення цього явища?

Звернувшись до опрацювання обраної теми ми перш за все констатували, що бездомність пронизує людське суспільство протягом усієї його історії. Складні життєві обставини, кризові періоди в економічній та політичній площинах, особливості функціонування психіки людини - фактори, які часто залишали людину поза межею усіх соціальних зв'язків та відносин. Опинитись у ситуації відсутності житла, роботи, доступу до отримання медичної допомоги, як показують сучасні реалії, є досить ймовірним.

Безпритульними у сучасних умовах потенційно можуть стати особи різного віку та статі, інтелектуального рівня освіти, мігранти, пенсіонери. Такі люди можуть проживати у не призначених чи непристосованих місцях, або у притулках для бездомних.

Одним із важливих аспектів при дослідженні бездомності як соціальної проблеми є аналіз прав людини, що порушуються у цій ситуації. Зокрема, до таких порушень можна віднести:

- перебування людини у ситуації бездомності значно впливає на погіршення стану здоров'я, а також на доступ до медичних послуг, що відповідно робить неможливим підтримку здоров'я на достатньому рівні;

- бездомні люди зазнають дискримінації у зв'язку із відсутністю офіційної адреси проживання, що зачіпає їх політичні, економічні та соціальні права, а саме: право на участь у виборах, право на працю, право на доступ до соціальних благ;

- криміналізація бездомних, яка полягає в обмеженнях у повсякденному житті, наприклад: жебрацтво, сон у громадських місцях.

Аналіз основних причин бездомності показує, що до таких можна віднести: алкогольна та наркотична залежність, втрата роботи, проблеми у сімейному житті, шахрайські схеми з нерухомістю, перебування у тюремному ув'язненні, а також свідомий особистий вибір такого способу життя.

Крім основних причин, важливо виокремити і ті, які є характерними у кризових умовах сучасного суспільства, а саме:

- соціально-економічна криза через пандемію COVID-19
- недоступність дешевого житла;
- безробіття, що обумовлює відсутність коштів для оплати житла;
- психологічне здоров'я громадян
- соціальне сирітство
- відсутність ефективної системи лікування різних видів залежностей, зокрема, алкоголізму, наркоманії, ігроманії.

Розуміючи, що складність проблеми бездомності є причиною того, що усунути її повністю із життя будь-якого суспільства практично неможливо, можна стверджувати, що саме ґрунтовні теоретичні та практичні дослідження причин появи цього явища, особливостей його протікання, можливостей попередження є потужними чинниками мінімізації проблеми бездомності в сучасних умовах.